

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
politikontoret@jm.dk
llg@jm.dk

MELLEMFOLKELIGT
SAMVIRKE act:onaid

nyt
europa
bæredygtigt og inkluderende

11. februar 2021

Fælles hørings svar til forslag til Lov om ændring af straffeloven, lov om politiets virksomhed og retsplejeloven

1. Sammenfatning	2
2. Indledende bemærkninger	3
3. Retten til bevægelsesfrihed og vilkårlighed	4
4. Domstolsgaranti	6
5. Retten til privatliv	6
6. Forsamlingsfrihed	7
7. Retten til ikke at blive diskrimineret	11
8. Kilder	14

Justitsministeriet har ved e-mail af 14. januar 2021 anmodet om eventuelle bemærkninger til udkast til lov om straffeloven, lov om politiets virksomhed og retsplejeloven.

Organisationerne Mellempfolkeligt Samvirke, Nyt Europa, Amnesty International Danmark som er medlemmer af Globalt Fokus' Civic Space Arbejdsgruppe har på denne baggrund nogle generelle bemærkninger og specifikke kommentarer til lovforslagets § 2 angående ændring i lov om politiets virksomhed, jf. tilføjelse af § 6 b i lovbekendtgørelse nr. 1270 af 29. november 2019.

Vi indleder vores hørings svar med en sammenfatning, som peger på vores vigtigste anbefalinger. Dernæst går vi i dybden med vores indledende bemærkninger, retten til bevægelsesfrihed og vilkårlighed, domstolsgaranti, retten til privatliv, retten til at demonstrere fredeligt og retten til ikke at blive diskrimineret.

1. Sammenfatning

Justitsministeriet lægger med lovforslaget op til, at politiet kan udstede et tryghedsskabende opholdsforbud, der vil forbyde ophold i et bestemt område. Det er vores opfattelse, at definitionen på utryghedsskabende adfærd er vagt defineret og at straffen for overtrædelse af det tryghedsskabende opholdsforbud er uproportional. Vi finder det desuden vigtigt, at der i håndhævelsen af loven ikke finder en diskriminerende praksis sted.

Overordnet set anbefaler vi, at:

- Regeringen fremlægger tal og statistik for, hvorfor dette lovforslag anses for nødvendigt. Derudover appellerer vi til, at den nye bestemmelse i straffeloven efter en kort årrække vil blive evalueret af uvildige eksperter.
- Loven tydeligt indikerer, hvad der skal til for at ens adfærd betragtes som 'utryghedsskabende' – som kan medføre, at der vil blive udstedt et generelt forbud mod ophold på det bestemte område. Dvs. at der vil være objektive kriterier for, hvornår politiet kan iværksætte et opholdsforbud.
- Politiet altid bør give en forudgående advarsel, påbud eller på lignende måde forsøge at dæmpe adfærd blandt personer i gruppen for at normalisere tilstanden i området førend hele området vurderes som et sted, hvor der vil være opholdsforbud. Et opholdsforbud skal altid være den allersidste udvej efter alle andre midler og metoder er blevet udtømt.
- Borgerne kan få prøvet bestemmelsen om det område, der er indlemmet og omfattet af domstolene.
- Det skal fremgå tydeligt af lovforslaget, at der tages særlige hensyn til om vedkommende, der bryder et opholdsforbud har et særligt legitimt formål med at være i forbudszonen, jf. sin ret til privatliv.
- Der skal altid foretages en konkret proportionalitetsvurdering af opholdsforbuddet i forhold til, at den enkelte borger kan etablere og udvikle personlige relationer til andre mennesker og til omverdenen, herunder især til sin familie og nærmeste venner.
- Hvis borgerens ret til privatliv krænkes på grund af opholdsforbuddet, så skal denne borger have ret til at blive undtaget fra opholdsforbuddet.
- Regeringen sikrer de fornødne foranstaltninger, så alle borgere kan nyde retten til fredelige forsamlingsfrihed fri for frygt om nedslag.
- Ikke indfører opholdsforbuddet medmindre det lever op til principperne om lovlighed, nødvendighed og proportionalitet og adresserer de hensigtede mål med forbuddet.
- Indskriver i den foreslåede § 6 b, at forsamlingsfrihed med politisk eller andet meningsbefordrende øjemed ikke kan forbydes.
- Regeringen og embedsværket i fremtiden i højere grad går i dialog og rådfører sig med civilsamfundet, som har viden om det civile råderum, for at sikre gennemsigtighed og ansvarlighed ift. lovprocessen.
- Regeringen sikrer at håndhævelsen af loven ikke diskriminerer borgergrupper på grund af for eksempel etnicitet, køn eller alder.
- Regeringen afsøger andre initiativer mod utryghedsskabende adfærd end at ændre loven til flere frihedsindskrænkende redskaber til myndighederne. Heriblandt mere socialt forebyggende tiltag end opholdsforbud og beslaglæggelse af værdigenstande.
- Regeringen bør overveje relevansen af lovudkastet, idet der allerede er eksisterende lovgivning til at adressere udfordringerne.

2. Indledende bemærkninger

Vores bemærkninger centrerer sig om retten til bevægelsesfrihed, retten til at forsamle sig og demonstrere fredeligt, retten til privatliv samt ikke-diskriminationsprincippet.

Baggrunden for lovforslaget er, at regeringen ønsker et Danmark, hvor det er trygt at færdes overalt. Regeringen mener, at der i alt for lang tid har været eksempler på grupper af især unge mænd, der udviser en uacceptabel adfærd, der skaber utryghed og begrænser almindelige menneskers frihed. Regeringen foreslår derfor at indføre en mulighed for politiet til at udstede et generelt forbud mod ophold i et geografisk afgrænset område, f.eks. en åben plads, ved en s-togsstation eller lignende i en begrænset periode (f.eks. 30 dage ad gangen med mulighed for forlængelse), hvis en gruppe af personer har udvist en utryghedsskabende adfærd i området. Forbuddet indebærer, at ingen må tage ophold i det pågældende område i den periode, hvor forbuddet gælder. Forbuddet vil ikke forhindre almindelig færden i området som eksempelvis færdsel til og fra stationer og butikker mv. i området.

Vi anerkender stateres ret til at gribe ind og begrænse folks bevægelsesfrihed og forsamlingsforbud i en begrænset tidsperiode, hvis forbuddet er proportionelt og har et overordnet sigte, eksempelvis af hensyn til den offentlige orden, sundhed, nationale sikkerhed eller for at beskytte andres rettigheder, som det beskrives i de internationale menneskerettighedskonventioner. Samtidig er vi stærkt bekymrede over, at nærværende forslag til lovændringer vil få en væsentlig betydning for personers ret til at forsamle sig og udgøre et alvorligt indgreb i deres bevægelsesfrihed. Politiet får en række vidtgående beføjelser, som griber ind i forhold til retten til privatliv efter den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 8. Vi mener ikke, at et opholdsforbud som beskrevet i udkastet er proportionelt med indgriben i retten til privatliv.

Desuden kan vi ikke genkende fra tilgængelige statistikker og undersøgelser den utryghedsskabende kultur, som regeringen henviser til og efterlyser derfor tal og fakta, der indikerer, at 'almindelige danskere' føler sig utrygge, eller at der ses en generel stigning i kriminelle handlinger – hvilket i højere grad ville kunne legitimere lovændringerne til en vis grad.

Tal om tryghedsniveauet eller statistik om kriminaliteten fremgår ikke af regeringens baggrundsbeskrivelser til nærværende lovændring. Men af politiets tryghedsundersøgelse fra marts 2020, fremgår det, at størstedelen (85,6 procent) af alle danskere i 2019 føler sig trygge i deres nabolag. Tallet er lavere i de socialt belastede boligområder (70,9 procent) (Rigspolitiet, 2020). Tryghedsniveauet for danskere må derfor siges at være højt.

I 'Rigspolitiets nationale strategi for politiets indsats i de særligt udsatte boligområder' kan vi læse, at personer der er udsat for 'personfarlig kriminalitet', såsom trusler, vold, forsøg på vold, chikane eller ubehagelige tilråb, er faldet i de socialt udsatte boligområder til 11,6 procent i 2018 – modsat 14,3 procent i 2014 (Rigspolitiet, 2019). Det utrygge billede der bliver skabt om socialt udsatte boligområder er værre end hvad realiteten er. Tal fra rapporten 'Tryghed og trivsel i udsatte områder' fra 2019, viser nemlig at syv ud af ti beboere føler sig trygge i lokalområdet (Vive 2019)

Det fremgår på den baggrund uklart for os, hvad det er for tal og fakta, som regeringen baserer og legitimerer sit lovforslag på. Når *baseline* på den måde er utydelig i forhold til, om danskere generelt føler sig utrygge, så er det svært at måle, hvorvidt lovforslaget har en effekt og kan skabe tryghed for danskerne. Tværtimod peger de oplysninger, vi er stødt på, at der ikke er et generelt problem med utrygheden i Danmark. Derfor er vi bekymret over, at lovforslaget mere har en signalværdi, og at

politiets nye beføjelser åbner op for at straffe bestemte befolkningsgrupper, og at politiet risikerer at håndtere loven vilkårligt. Vi finder det ligeledes problematisk, at adfærden i en gruppe kan være nok til at nedlægge et opholdsforbud for alle personer i et bestemt område.

Vi anbefaler derfor, at:

- **Regeringen fremlægger tal og statistik for, hvorfor dette lovforslag anses for nødvendigt. Derudover appellerer vi til, at den nye bestemmelse i straffeloven efter en kort årrække vil blive evalueret af uvildige eksperter.**

3. Retten til bevægelsesfrihed og vilkårlighed

Retten til bevægelsesfriheden er beskyttet i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (Tillægsprotokol 4, artikel 2, stk. 1). Bestemmelsen fastslår, at personer, der lovligt befinder sig indenfor et lands område, har ret til at færdes frit inden for dette og til frit at vælge sit opholdssted. Retten til bevægelsesfrihed er dog ikke en absolut rettighed og kan blandt andet begrænses, hvis det er nødvendigt af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller for at beskytte andres rettigheder. Der er ikke noget entydigt krav til lovgrundlaget.

Men et større eller mere intensivt indgreb i en persons rettigheder stiller således større krav til lovgrundlaget. Efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis indeholder kravet om et lovgrundlag blandt andet et krav om forudsigelighed (Institut for Menneskerettigheder, 2020). Dette betyder, at borgeren skal have mulighed for med en rimelig grad af sikkerhed at kunne forudsige, hvad konsekvenserne af en bestemt handling vil være. Forudsigelighed betyder også, at det skal være klart, hvilken personkreds et indgreb retter sig imod.

Indgrebet i bevægelsesfriheden må ifølge menneskerettighederne ikke berøre den fundamentale kerne i den beskyttede rettighed og må ikke overlade en uforholdsmæssigt stor skønsbeføjelse til de myndigheder, som efterfølgende skal anvende reglen. Det skøn, som overlades til myndighederne, skal angives med en sådan præcision, at det er klart, under hvilke betingelser myndighederne kan benytte sig af adgangen til indgreb. Det vil sige, at jo mindre præcisering i lovgivningen, jo større risiko vil der være for vilkårlighed.

I lovforslaget foreslås det, at der indsættes en ny bestemmelse i paragraf 6 B, stk. 1 i politiloven, hvorefter politiet med henblik på at fremme trygheden i et område kan udstede et forbud mod ophold på bestemte steder.

Som vi læser **lovforslagets §6 b, stk 2 og specificeringen på side 27**, så er kriterierne for at nedlægge et opholdsforbud i et bestemt område ganske vage. Vi er bekymrede for, hvordan politiet kan vurdere, hvad der er trygt og hvad der er utrygt – hvilket skal ligge til grund for, at et område kan blive til en zone, hvor ophold er forbudt.

Vi anser ikke disse kriterier for at være helt tydelige. Eksempelvis **bemærker Justitsministeriet på side 24**, at grupper af ofte unge mænd med deres 'adfærd og fremtoning' skaber utryghed blandt beboere og forbipasserende. Vi finder det problematisk, at adfærden i en gruppe kan være nok til at nedlægge et opholdsforbud for alle personer i et bestemt område.

Derudover er det bekymrende, at der ikke er et krav efter den foreslåede bestemmelse, at politiet forinden beslutningen om at udstede et tryghedsskabende ophold skal have meddelt forudgående advarsel, påbud eller på lignende måde forsøgt at dæmpe adfærden blandt personerne i gruppen for at normalisere tilstanden i området.

Vi finder, at politiet er overladt et meget vidt skøn. Som civilsamfundsorganisationer er vi derfor bekymrede over, at politiets definition og afgrænsning af, hvad der skal udgøre et opholdsforbud, kan blive vilkårlig.

I en retsstat skal myndighederne være særlig tilbageholdende med at foregribe strafbar adfærd i form af forstyrrelse af den offentlige orden.

Den europæiske Menneskerettighedsdomstol har i en række sager taget afstand fra eksempelvis præventiv frihedsberøvelse (Lorenzen mfl. 2011). Domstolens praksis viser, at den nationale lovgivning skal opfylde visse kvalitative krav, herunder at retstilstanden skal være forudsigelig og reglerne tilstrækkeligt klare og præcise.

Vi mener ikke, at definitionen på utryghed i lovforslaget er præcist nok afgrænset. Politiets vurdering læner sig således ikke op ad nøje definerede kriterier, men risikerer at blive baseret på subjektive vurderinger.

Ifølge menneskerettighederne skal lovgivning baseres på lov kvalitet. Det vil sige, at det for borgere skal være muligt at overskue og forudsige konsekvenserne af reglernes anvendelse, således at der beskyttes mod vilkårlige indgreb. I forhold til lovforslaget så kan det være vanskeligt for borgere at vurdere, hvad der skal til for at skabe 'utryghed' og hermed definere karakteristika for denne opførsel.

Derudover **fremgår det også af lovforslagets side 33**, at manglende skiltning af et forbudsområde ikke har betydning for at kunne straffe borgerne, hvis de tager ophold i den zone, men at det kun har betydning for selve strafudmålingen. Dette anser vi som et tegn på dårlig lov kvalitet, da en overtrædelse af opholdsforbuddet i tilfælde af dårlig skiltning vil kunne straffes.

Derudover kan det være svært for politiet at vurdere, om den enkelte borger, som befinder sig i et område, hvor der er opholdsforbud, opholder sig længerevarende i dette område, eller blot – eksempelvis af hensyn til sin egen sundhed- tager en kort pause på en bæk. Igen er vi bekymrede over de subjektive vurderinger og nervøse for, at håndhævelsen kan blive baseret på vilkårlighed.

Det særlige ved lovforslagets form for straf er, at indgrebet ikke har til formål at pålægge straf, men at foregribe strafbar adfærd i form af forstyrrelse af den offentlige orden, hvilket man i en retsstat skal være særlig tilbageholdende med. Nedlæggelsen af et opholdsforbud for alle er et alvorligt indgreb i menneskers personlige frihed, og derfor er det vigtigt at vurdere, om mindre indgribende foranstaltninger vil kunne genskabe trygheden i et bestemt område.

Vi anbefaler derfor, at:

- **Loven tydeligt indikerer, hvad der skal til for at ens adfærd betragtes som 'utryghedsskabende' – som kan medføre, at der vil blive udstedt et generelt forbud mod ophold på det bestemte område. Dvs. at der vil være objektive kriterier for, hvornår politiet kan iværksætte et opholdsforbud.**

- Det område, der er omfattet af opholdsforbuddet skal være *tydeligt markeret* med skilte, så alle kan se, hvad det er for områder.
- Politiet altid bør give en forudgående advarsel, påbud eller på lignende måde forsøge at dæmpe adfærden blandt personerne i gruppen for at normalisere tilstanden i området, førend hele området vurderes som et sted, hvor der vil være opholdsforbud. Et opholdsforbud skal altid være den allersidste udvej efter alle andre midler og metoder er blevet udtømt.

4. Domstolsgaranti

Lovforslaget lægger ikke op til, at borgere kan få prøvet bestemmelsen om det område, der er indlemmet og omfattet af opholdsforbuddet ved domstolene. Til bemærkninger til lovforslaget på side 33 forudsættes det, at borgerne kun vil kunne klage til domstolene over deres straf. Derfor finder vi det tvivlsomt, om domstolsgarantien er respekteret fuldt ud.

På samme måde stiller vi os kritisk over for den manglende klagemulighed for 'almindelige mennesker' og indskrænkelsen af deres bevægelsesfrihed, når et område pålægges opholdsforbud. Især hvis det område er tæt på deres eget boligområde eller i et boligområde, hvor deres nærmeste familie og venner er bosiddende.

Vi anbefaler derfor, at:

- **Borgerne kan få prøvet bestemmelsen om det område, der er indlemmet og omfattet af domstolene.**
- **Borgerne kan blive undtaget af opholdsforbuddet, hvis deres øvrige rettigheder (ret til sundhed, ret til privatliv) ellers vil blive krænket.**

5. Retten til privatliv

Det er uklart, hvor stort et område, der vil være tale om, når politiet nedlægger et opholdsforbud i et bestemt geografisk område. Vi finder det yderst vigtigt med en nærmere geografisk begrænsning – der er så minimal som mulig.

Vi finder det problematisk, hvis zonerne dækker over større områder – og en stor del af en kommune eller boligområde.

I en afgørelse fra den europæiske menneskerettighedsdomstol (*Gillian og Quinton mod Storbritannien*), fandt domstolen, at britiske visitationszoner ("stop and search" under Anti-terrorism Act 2000) var i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 (HUDOC, 2010). I afgørelsen blev der lagt vægt på, at politiets beføjelser hverken var tilstrækkeligt præcist afgrænsede eller rummede passende garantier mod misbrug. Domstolen kritiserede også, at den konkrete visitationszone dækkede størstedelen af London og blev fornyet løbende hver 28. dag og dermed reelt hverken var tidsmæssigt eller geografisk afgrænset. Omfanget af visitationszonerne var **disproportionalt** med retten til privatliv efter artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Lignende kritik er blevet rejst i Danmark i forbindelse med brugen af visitationszoner, hvor håndhævelsen ikke stemte overens med lovens forarbejder (Tænk tanken Justitia 2009).

Lovbemærkningerne foreskriver, at en zone kunne være en gade eller plads, men i praksis blev hele Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune i 2008 gjort til visitationszone (Institut for Menneskerettigheder 2015: 31). Den manglende specificering af opholdsforbuddets afgrænsning og omfang i det nærværende lovforslag gør os urolige for, at det kan ende i en situation som med visitationszonerne og dermed gøre indgreb i utallige menneskers bevægelsesfrihed.

Retten til familie- og privatliv, som beskyttet af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder artikel 17, kan være relevant, når en person udsættes for indgreb i sin bevægelsesfrihed. Det skyldes, at muligheden for kontakt til familie, venner, arbejde m.v. begrænses.

Retten til privatliv efter artikel 8 har det primære formål at sikre udvikling af det enkelte individs personlighed i relation til andre mennesker uden udefrakommende indblanding og omfatter bl.a. retten til at etablere og udvikle personlige relationer til andre mennesker og til omverdenen.

Ifølge lovforslagets side 31 vil politiet kunne udstede et forbud mod ophold på nærmere afgrænsede steder. Vi finder det derfor særlig problematisk, hvis opholdsforbuddet f.eks. dækker familiens bopæl, eller omfatter et mindreårigt barns daginstitution, skole eller den pågældendes arbejdssted.

Eksempelvis kan man forestille sig en situation, hvor en person har et barn og de - på grund af pladsmangel i egen bolig - holder barnets fødselsdag på en nærliggende græsplæne, som er omfattet af et opholdsforbud. Især hvis borgeren ikke kan bevæge sig langt pga. et handicap, sygdom eller andet - og andre muligheder derfor ikke kan benyttes.

Vi anbefaler derfor, at:

- **Det skal fremgå tydeligt af lovforslaget, at der tages særlige hensyn til, om vedkommende der bryder et opholdsforbud, har et særligt legitimt formål med at være i forbudszonen, jf. sin ret til privatliv.**
- **Der skal altid foretages en konkret proportionalitetsvurdering af opholdsforbuddet i forhold til, at den enkelte borger kan etablere og udvikle personlige relationer til andre mennesker og til omverdenen, herunder især til sin familie og nærmeste venner.**
- **Hvis borgerens ret til privatliv krænkes på grund af opholdsforbuddet, så skal denne borger have ret til at blive undtaget fra opholdsforbuddet.**

6. Forsamlingsfrihed

Retten til forsamlingsfrihed er henholdsvis nedfældet i artikel 21 i den Internationale Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder (ICCPR) og i artikel 11 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK). Retten gælder både private møder og møder på offentlige steder, herunder samlinger af væsentlig social karakter (se f.eks. Menneskerettighedskomiteens generelle kommentar nr. 37 (2020) til artikel 21, ICCPR, paragraf 4, 6; Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD), Emin Huseynov v. Aserbajdsjan, § 91, Djavit An mod Tyrkiet, § 60 eller The Gypsy Council m.fl. mod Storbritannien (dec.)).

Måder at begrænse retten til fredelig forsamling inkluderer et direkte forsamlingsforbud (lovligt eller ulovligt) eller magthåndhævelse mod mennesker i forsamlingen såsom gennem crowd-control, opløsning af forsamlingen, arrestation af deltagere eller efterfølgende straf. Lovforslagets opholdsforbud og straffen for ikke at overholde det, som **fastsat i afsnit 6b i henhold til § 2, stk. 1**, vil uden tvivl falde inden for en sådan kategori af begrænsninger og er også nævnt direkte i begrundelsen for lovforslaget.

At forsamlingsfriheden kun beskytter retten til "fredelig forsamling" har ingen betydning for en vurdering af om personer, der er berørt af det pågældende tryghedsskabende opholdsforbud, har ret til at forsamle sig. "Fredelig forsamling" ville ikke gøre sig gældende, hvis arrangørerne eller deltagerne har voldelige intentioner, men ifølge retspraksis er det tydeligt, at dette kun vedrører tilfælde, hvor voldelige hensigter er vist tydeligt, dvs. hvor deltagere opildner til vold eller på anden måde afviser grundlaget for et demokratisk samfund.

En sådan vurdering skal ske på baggrund af de specifikke omstændigheder i sagen: EMD har for eksempel præciseret, at retten til fredelig forsamling for en person ikke ophører som følge af sporadisk vold eller andre strafbare handlinger begået af andre i løbet af forsamlingen (se f.eks. EMD Ezelin mod Frankrig, § 53; Frumkin mod Rusland, § 99; Laguna Guzman mod Spanien, § 35). Muligheden for, at personer med voldelige hensigter kan deltage i forsamlingen, kan heller ikke fjerne retten (Menneskerettighedskomiteens generelle kommentar nr. 37 (2020) til artikel 21, ICCPR, paragraf 17; EMD Primov og Andre mod Rusland, § 155).

Retten til forsamlingsfrihed er ikke en absolut ret og kan i visse tilfælde begrænses lovligt. Blandt andet kan begrænsninger være berettigede ud fra behovet for at beskytte den offentlige sikkerhed såvel som andres rettigheder og friheder. Dette afspejles i formuleringen af artikel 21 i ICCPR og på lignende måde i ordlyden af EMRK's artikel 11, som også nævner forebyggelse af uorden eller kriminalitet som et legitimt mål, der kan retfærdiggøre begrænsninger af denne ret.

Ikke desto mindre gør de samme bestemmelser det klart, at sådanne begrænsninger kun kan accepteres, hvis de opfylder lovlighedskravet og er nødvendige og står i et rimeligt forhold til et forfulgt legitimt mål – noget, som de nationale myndigheder skal demonstrere.

Som understreget af FN's Menneskerettighedskomité i sin nylige generelle kommentar nr. 37 (2020) om retten til fredelig forsamling (fra nu af, "Generel kommentar"), "bør indførelsen af eventuelle begrænsninger baseres på målet om at sikre retten i stedet for at søge unødvendige og uforholdsmæssige begrænsninger af den." (Generel kommentar, punkt 38; se også EMD Turchenyak et al. mod Hviderusland, punkt 7.4). Derudover må "restriktioner ikke være diskriminerende eller rettet mod at modvirke deltagelse i forsamlinger eller forårsage en frygt for at forsamle sig" (Generel kommentar, afsnit 36). I den forbindelse påpeger den generelle kommentar, at restriktioner "skal baseres på en differentieret eller individualiseret vurdering af deltagernes og forsamlingens adfærd", mens "generelle begrænsninger for fredelige forsamlinger formodentlig er uforholdsmæssige." (Generel kommentar, afsnit 38). Tilsvarende har EMD erkendt, at nødvendighed og proportionalitetstesten skal være særlig stiks med hensyn til generelle forbud mod forsamling (se f.eks. EMD, Christians Against Racism and Fascism mod Storbritannien).

Retspraksis har yderligere præciseret, at begrundelser i forbindelse med beskyttelsen af den offentlige sikkerhed, tryghed og forebyggelse af uorden og kriminalitet skal fortolkes særligt snævert: for eksempel, mens et forbud mod at forsamle sig på bestemte steder ikke er foreneligt med retten til frihed til forsamling. Når det pålægges af sikkerhedsmæssige årsager, bør forbuddet dog skræddersys snævert for at opnå denne interesse (se f.eks. EMD Lashmankin m.fl. mod Rusland, § 440; Ögrü mod Tyrkiet, § 26).

Lignende begrundelse er blevet anvendt af EMD til forebyggelse af uorden (se EMD Navalnyy mod Rusland [GC], § 120).

I den sammenhæng skal enhver begrænsning vurderes i lyset af omstændighederne i en bestemt sag (se EMD Galstyan mod Armenien, § 114) for at kontrollere, om myndighedernes beslutning er truffet om en acceptabel vurdering af de relevante fakta. I denne henseende bekræfter den generelle kommentar, at "for at beskytte den offentlige sikkerhed", der skal påberåbes som en grund til begrænsninger af retten til fredelig forsamling, skal det fastslås, at forsamlingen skaber en reel og væsentlig risiko for personers sikkerhed (personers liv eller sikkerhed) eller en lignende risiko for alvorlig materiel skade" (Generel kommentar, afsnit 43).

Arten og sværhedsgraden af de pålagte sanktioner, herunder om sanktionerne er kriminelle, er også faktorer, der skal tages i betragtning ved vurderingen af proportionaliteten af en indblanding i forhold til det forfulgte mål (se f.eks. EMD, Kudrevičius m.fl. v) Litauen [GC], § 146).

Beskyttelsen af den offentlige sikkerhed, forebyggelse af kriminalitet og uorden og beskyttelsen af andres rettigheder og friheder er de angivne mål for de foranstaltninger, der er planlagt i **lovudkastets afsnit 6b som beskrevet i lovudkastets afsnit 2, stk. 1**. Dette er legitime mål, som i princippet kan retfærdiggøre en begrænsning af retten til forsamlingsfrihed, såsom et tryghedsskabende opholdsforbud.

Men i lyset af de generelle principper beskrevet ovenfor synes Tryghedspakkens opholdsforbud ikke at være i overensstemmelse med kravene til lovlighed, nødvendighed og proportionalitet af følgende grunde:

1) *Betingelserne for indførelse af forbuddet opfylder ikke lovlighedskravene*: Retspraksis har påpeget, at kravet om, at en begrænsning skal være "foreskrevet ved lov" ikke kun henviser til eksistensen af et hjemmel i national ret, men også henviser til kvaliteten af den pågældende lov, som skal være tilgængelig for folk og forudsigelig med hensyn til dens virkninger (se EMD, Kudrevičius m.fl. mod Litauen [GC], § 108-110). Dette kræver især, at normen formuleres med tilstrækkelig præcision (ECtHR, Djavit An v. Turkey, § 65).

I forbindelse med forsamlingsfriheden er der, som tidligere beskrevet i afsnittet om bevægelsesfrihed og vilkårlighed, flere problemer med lov kvaliteten. De indebærer, at utryghedsskabende adfærd er meget vagt formuleret, at der mangler præcision af de betingelser, der muliggør indførelse af forbuddet, at det juridiske skøn er alt for bredt og at der er mangel på garantier mod vilkårlige beslutninger. Problemerne omkring disse pointer betyder, at forbuddet ikke opfylder lovlighedskravene.

2) *Forbuddet går ud over, hvad der er nødvendigt for at nå de angivne mål*: Selv hvis formuleringen af Lovudkastet blev anset for at opfylde lovlighedskravene, kan bestemmelsen muligvis ikke betragtes som nødvendig og stå i et rimeligt forhold til målene for Lovudkastet af følgende grunde:

- a) *Manglende overholdelse af sidste udvej-princippet*. Mens der er en erklæret hensigt om at respektere princippet om sidste udvej, mangler lovforslaget betingelserne for dets ægte gennemførelse. Princippet om sidste udvej er særlig relevant, når det kommer til generelle forbud mod sammenkomster, der ikke i sig selv udgør en fare for den offentlige sikkerhed eller andres rettigheder og frihed. Det følger af retspraksis, at kun hvis ulempen ved, at sådanne sammenkomster forbydes klart opvejes af et sikkerhedshensyn, der retfærdiggør forbuddet, og hvis der ikke er nogen mulighed for at undgå sådanne uønskede bivirkninger, kan forbuddet betragtes som nødvendigt i henhold til artikel 11 i EMK (se EMD Christians against Racism and Fascism mod Storbritannien). Grundet vilkårligheden og skønsmarginen adresseret i tidligere

afsnit lever forslaget ikke op til sidste udvej-princippet.

- b) *Risiko for vilkårlige forbud og uforholdsmæssig stor indvirkning på sammenkomster.* De brede og vage betingelser for indførelsen af opholdsforbuddet kombineret med dets virkninger og varighed i henhold til lovudkast til afsnit 6 b indikerer, at foranstaltningen går ud over, hvad der er nødvendigt for at opnå de erklærede mål.

På den ene side, som illustreret ovenfor, åbner den manglende præcision i udkastet døren til vilkårlige og uforholdsmæssige anvendelser af forbuddet: for eksempel på baggrund af en gruppe på så få som to personer, der udviser utryghedsskabende adfærd, for eksempel ved blot at forårsage støj eller trafikgener, under indflydelse af alkohol eller i besiddelse af aggressive hunde (som beskrevet i vejledningen i begrundelsen til lovudkastet). Begrundelsen præciserer endda, at ”Det er ikke et krav efter den foreslåede bestemmelse, at der konkret skal være givet udtryk for en følelse af utryghed i forhold til gruppens adfærd fra andre personer i området, idet den pågældende gruppes adfærd alene skal være egnet til at skabe utryghed.”

På den anden side er virkningen af forbuddet og en potentiel affødt frygt for at forsamle sig meget alvorlig i betragtning af dets virkninger og potentielle varighed. Forbuddet gælder faktisk for alle med den eneste undtagelse at give mulighed for "normal bevægelse i området" - et begreb, der er defineret på en meget tvetydig og snæver måde, som forklaret ovenfor. Det pågældende område kan være lille, men dette udelukker muligvis ikke forstyrrelser og bivirkninger, der hæmmer retten til forsamling i andre geografisk forbundne områder - som det f.eks. ville være tilfældet for parkeringspladser eller parkering forbundet med en offentlig plads. Derudover kunne forbuddets varighed, der oprindeligt blev sat til 30 dage, muligvis forlænges på ubestemt tid.

- c) *Straffenes uforholdsmæssige natur og sværhedsgrad.* Retspraksis har præciseret, at når de sanktioner, der pålægges personer i sammenkomster, er kriminelle, kræver det særlig begrundelse (se f.eks. EMD, Rai og Evans mod Storbritannien (dec.)). Ingen fredelig sammenkomst skal i princippet være underlagt truslen om strafferetlige sanktioner og især frihedsberøvelse (se med henblik herpå, EMD, Akgöl og Göl mod Tyrkiet, § 43 og Gün m.fl. mod Tyrkiet, § 83).

I dette tilfælde indikerer afsnit 6b stk. 3, at overtrædelsen af forbuddet medfører bøde (på ca. 10.000kr i henhold til begrundelsen) eller fængsel i op til et år (og mindst 30 dage i tilfælde af gentagen overtrædelse, jf. begrundelsen). Lignende sanktioner er helt klart meget alvorlige, uden at der er tilstrækkelige elementer til at retfærdiggøre deres proportionalitet.

Det fremgår af bemærkninger til grundlovens § 79, at der ved udkastet er lagt vægt på, at den foreslåede § 6 b ordning ikke giver mulighed for at foretage indgreb rettet mod meningstilkendegivelser i fredelige demonstrationer.

Indgreb mod forsamling med et ytringsformål, herunder politiske møder og demonstrationer, kræver mere tungtvejende grunde end indgreb over for forsamlinger uden et ytringsformål. Det bør derfor fremgå klart af selve lovbestemmelsen, at politiske forsamlinger er undtaget § 6 b. Det vil også gøre det mere klart for borgerne, at de har lov til at demonstrere fredeligt.

Vi anbefaler derfor, at:

- **Staten sikrer de fornødne foranstaltninger, så alle borgere kan nyde retten til fredelige forsamlinger fri for frygt om nedslag**

- Ikke indfører opholdsforbuddet medmindre det lever op til principperne om lovlighed, nødvendighed og proportionalitet og adresserer de hensigtede mål med forbuddet
- Indskriver i den foreslåede § 6 b, at forsamlinger med politisk eller andet meningsbefordrende øjemed ikke kan forbydes
- Regeringen og embedsværket i fremtiden i højere grad går i dialog og rådfører sig med civilsamfundet, som har viden om det civile råderum, for at sikre gennemsigtighed og ansvarlighed ift. lovprocessen

7. Retten til ikke at blive diskrimineret

Den måde hvorpå Tryghedspakken er blevet italesat i forbindelse med lanceringen og den efterfølgende offentlige debat, herunder udtalelser fra statsministeren og andre ledende politikere, skaber en bekymring. Til trods for at Tryghedspakken på papiret er gældende for alle borgere, mener vi, at den i praksis vil føre til diskrimination af minoritetsetniske borgere med ikke-vestlig baggrund.

For selvom både høringsbrevet og lovforslaget er generelt formuleret, er det tydeligt på baggrund af lanceringen af lovforslaget, og på den politiske debat, at de personer der formodes at forvolde de problemer, der ligger til grund for lovstramningerne, tilhører en bestemt minoritetsgruppe i Danmark - se uddybning i nedenstående afsnit. Vi er derfor bekymrede for, at lovforslaget kan være udtryk for indirekte diskrimination og finder det afgørende, at det ikke leder til diskriminerende efterforsknings- og tiltalepraksis.

Retten til ikke at blive diskrimineret eller forskelsbehandlet er beskyttet på flere niveauer. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK, Art. 14), Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder (Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder, Artikel 21, stk. 1 og stk. 2), Forskelsbehandlingsloven (Forskelsbehandlingsloven, Kap. 1 §1) og Grundloven (Danske Riges Grundlov, §70) fastslår på hver sin måde, at ingen må forskelsbehandles eller berøves adgang til sine borgerlige og politiske rettigheder på grund af bl.a. køn, race, farve, etnicitet, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse eller noget andet forhold.

Indirekte forskelsbehandling defineres i Forskelsbehandlingsloven som når en bestemmelse, kriterium eller praksis tilsyneladende er neutral, men vil stille personer af en bestemt race, hudfarve, religion eller andet forhold ringere end andre personer, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et sagligt formål og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige (Forskelsbehandlingsloven).

Vi mener ikke, at midlerne til at nå målet med Tryghedspakken om at komme utryghedsskabende adfærd til livs er hensigtsmæssige, da elementer i lovforslaget; selve lanceringen; samt den politiske debat retter blikket mod en bestemt minoritetsgruppe i Danmark.

Da statsministeren i sin åbningstale præsenterede Tryghedspakken, malede hun et klart billede af hvem loven især var tilsigtet at ramme. Med argumentation om kriminelle unge mænd, *"med ikke-vestlig baggrund"* og kriminalitet begået i *"særligt udsatte boligområder"* understrege hun behovet for strammere lovgivning.

Argumentationen blev bygget op ved at tale til *"jer med rødder udenfor Danmark"* og til mænd der udsætter kvinder for negativ social kontrol, der ellers kæmper for at blive *"fri af den forældede og forstokkede kultur"* samt at den kamp bør blive bakket op af alle og *"det gælder også herboende imamer"*. Statsministeren tog

afstand til ”den opførsel, den væremåde, den mentalitet” og understregede i forlængelse heraf behovet for at ”Der hvor kriminaliteten får fat, skal politiet slå ned. Nu foreslår regeringen, at det sker med mere konsekvens”, hvilket bl.a. indebærer opholdsforbud for alle personer i en utryghedsskabende gruppe på bestemte steder såsom en parkeringsplads i et boligområde eller en S-togstation, ”hvor de her drenge og unge mænd samles og skaber utryghed” (Altinget, 2020).

Formålet med Tryghedspakken underbygges i lovforslagets indledning med henvisning til ”kriminelle og grupper af unge, der skaber utryghed” samt at især ”grupper af unge mænd udviser uacceptabel adfærd”, hvilket skaber behovet for regler, der giver mulighed for, at politiet kan udstede opholdsforbud. Det fremgår af **lovforslagets side 6-7**, at loven er et nyt værktøj til politiet, til at sætte effektivt ind over for grupper af personer, der skaber utryghed i et område.

Behovet for lovforslaget underbygges af afsnittet om Justitsministerens overvejelser, når det fremhæves, at ”Det er et problem, at grupper af ofte unge mænd samles på bestemte steder i det offentlige rum og med deres adfærd og fremtoning skaber utryghed blandt beboere og forbipasserende i området”. I forlængelse heraf i **lovforslagets side 24-25** nævnes udsatte boligområder flere gange som områder, hvor utryghedsskabende adfærd kan finde sted.

Det er politiets politifaglige vurdering af den konkrete situation og i området, der skal ligge til grund for, om betingelserne for et tryghedsskabende opholdsforbud er opfyldt. I **lovforslagets side 27** lægges der bl.a. vægt på om gruppens adfærd er chikanerende, mm. over for forbipasserende, men der er ingen krav om, at adfærden skal have karakter af kriminelle handlinger.

På baggrund af ovenstående er vi bekymrede for, at lovforslaget indebærer indirekte diskrimination af minoritetsetniske borgere med ikke-vestlig baggrund, og at der i lovforslagets praksis er risiko for øget diskrimination. Vi finder det afgørende, at lovforslaget ikke leder til diskriminerende efterforsknings- og tiltalepraksis. Vores bekymring bygger bl.a. på følgende data og statistik:

Undersøgelser viser, at indvandrere og efterkommere bliver anholdt over tre gange så ofte for lovovertrædelser, samtidig med at indvandrere er relativt mindre repræsenteret i domme. Tal fra Danmarks Statistik viser, at ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i 2014 havde 65-70 pct. større sandsynlighed for at blive sigtet for noget, som man ikke efterfølgende blev dømt for (Videncenter for integration, 2020). Det Kriminalpræventive Råd bekræfter samme tendens med tal fra 2019, hvor studier af politiets praksis viser at etniske minoriteter oftere mistænkes og stoppes af politiet, hvilket kan virke eksklusiverende og diskriminerende (Det kriminalpræventive råd, 2019).

Til begrundelse for saglighed bag lovforslaget, fremhæves statistik om at hver femte unge mand med ikke-vestlig baggrund fra årgang 1997, havde overtrådt straffeloven inden han fyldte 21 år (Altinget, 2020). Men tal fra 2019 viser samtidig at andelen af mandlige indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande, der har modtaget en dom inden de var fyldt 21 år, var faldet med henholdsvis 42 pct. og 34 pct. fra 1987 til 1997 (Indvandrere i Danmark, 2019). Den gode udvikling fortsatte i 2020, hvor tal fra Danmarks Statistik bekræfter at andelen af antal dømte fortsat er faldende (Indvandrere i Danmark, 2020)

Det billede der bliver skabt om socialt udsatte boligområder er derfor mere utrygt end hvad realiteten er. Tal fra rapporten ”Tryghed og trivsel i udsatte områder” fra 2019, viser nemlig at syv ud af ti beboere føler sig trygge i lokalområdet (VIVE, 2019).

Mellemfolkeligt Samvirke har siden 2015 arbejdet med unge i udsatte boligområder. De unge oplever

desværre ofte tonen omkring dem fra politikere og andre i den offentlige debat, som hård og stigmatiserende. Vi er derfor bekymrede for, at framingen af utryghedsproblematikken bag Tryghedspakken vil bidrage til følelsen af 'os og dem', hvilket potentielt kan skabe modkulturelle former, hvor unge føler sig presset ud af fællesskabet og i værste fald kan føle sig tiltrukket af andre miljøer (Politiken, 2020).

I forlængelse heraf gør vi opmærksom på, at de ekstra værktøjer politiet får med lovforslaget ikke er efter deres eget ønske og at de forudser en del flere konfrontationer (Arbejderen, 2020). Med de ekstra beføjelser til politiet er der derfor bekymring for, at det kan have negative konsekvenser for den helt afgørende tillidsbaserede kontakt, der skal være mellem myndigheder og unge i det opsøgende arbejde. Sammenlagt er vi bekymrede for, at lovforslaget vil føre til diskrimination af især unge mænd med anden etnisk herkomst typisk bosiddende i udsatte boligområder, da så mange elementer omkring og i lovforslaget lægger op til, at politiet skal rette blikket mod netop denne målgruppe.

Vi er naturligvis ikke blinde for den kriminalitet og udfordringer, der finder sted i Danmark. Baseret på vores arbejde med de unge ved vi at forebyggende tiltag såsom demokratisk aktivisme, fritidsjobs og positive oplevelser i mødet med magthaverne opbygger unge og holder dem på sporet. Vi anbefaler at regeringen i deres ønske om et mere tryghedsbaseret samfund, fokuserer deres indsatser mere på forebyggende tiltag.

Vi anbefaler derfor, at:

- **Regeringen sikrer at håndhævelsen af loven ikke diskriminerer borgergrupper på grund af for eksempel etnicitet, køn eller alder.**
- **Regeringen afsøger andre initiativer mod utryghedsskabende adfærd end at ændre loven til flere frihedsindskrænkende redskaber til myndighederne. Heriblandt mere socialt forebyggende tiltag end opholdsforbud og beslaglæggelse af værdigenstande.**

Der henvises til ministeriets sagsnummer 2020-10-0606.

8. Kilder

Altinget, 2020. ”Se og læs Mette Frederiksens åbningstale: ”I får ikke lov at tage vores frihed”
<https://www.alinget.dk/artikel/live-mette-frederiksen-holder-aabningstale>

Arbejderen, 2020. ”Beslaglæggelse, bøder og fængsel skal skabe tryghed”
<https://arbejderen.dk/inland/beslagl%C3%A6ggelser-b%C3%B8der-og-f%C3%A6ngsel-skal-skabe-tryghed>

Danmarks Statistik, 2019: ”Indvandrere i Danmark 2019”
<https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=29446&sid=indv2019>

Danmarks Statistik, 2020: ”Indvandrere i Danmark 2020”
<https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=29447&sid=indv2020>

Danske Love, Kap. 1 §1: Danske Love, 1996 (?). ”Forskelsbehandlingsloven”
<https://danskelove.dk/forskelsbehandlingsloven>

Danske Riges Grundlov, §70: Folketinget, Danske Riges Grundlov
<https://www.ft.dk/da/dokumenter/bestil-publikationer/publikationer/grundloven/danmarks-riges-grundlov/kapitel-7/paragraf-70>

Danske Love, 1996 ”Forskelsbehandlingsloven”
<https://danskelove.dk/forskelsbehandlingsloven>

Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder, Artikel 21, stk. 1 og stk. 2:
Justitsministeriet, 2010. ”Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder”
https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/International/EU_s_charter_om_grundlaeggende_rettigheder.pdf

Det kriminalpræventive råd, 2019. ”Kriminalitet og etniske minoriteter”
<https://dkr.dk/media/13568/kriminalitet-og-etniske-minoriteter-pixi-080219.pdf>

Det kriminalpræventive råd, 2019. ”Kriminalitet og etniske minoriteter. Del I – en kortlægning af empiriske mønstre”
<http://www.dkr.dk/media/13562/kriminalitet-og-etniske-minoriteter-del-i.pdf>

Djavit An mod Tyrkiet, § 60:
<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22Djavit%20An%20v.%20Turkey%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-60953%22%5D%7D%7D>

EMD Ezelin mod Frankrig, § 53: <http://echr.ketse.com/doc/11800.85-en-19910426/view/>

EMD Galstyan mod Armenien, § 114:

<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageisocode%22:%5B%22ENG%22%5D,%22appno%22:%5B%226986/03%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22CHAMBER%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-83297%22%5D%7D>

EMD Primov og Andre mod Rusland, § 155: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-144673#%7B%22itemid%22:%5B%22001-144673%22%5D%7D>

EMD Turchenyak et al. mod Hviderusland, punkt 7.4:

http://www.worldcourts.com/hrc/eng/decisions/2013.07.24_Turchenyak_v_Belarus.pdf

EMD, Christians Against Racism and Fascism mod Storbritannien: [APPLICATION/REQUETE N° 8440/7 8 - 138 - - HUDOC](#)

EMD Lashmankin m.fl. mod Rusland, § 440:

<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-116762%22%5D%7D>

Öğrü mod Tyrkiet, § 26: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-179566%22%5D%7D>

EMD Navalnyy mod Rusland [GC], § 120:

[https://www.rightofassembly.info/assets/downloads/Navalnyy_v._Russia_\(2018\).pdf](https://www.rightofassembly.info/assets/downloads/Navalnyy_v._Russia_(2018).pdf)

EMD, Kudrevičius m.fl. v) Litauen [GC], § 108-110 og 146:

<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-158200%22%5D%7D>

EMD, Akgöl og Göl mod Tyrkiet, § 43:

<https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22fulltext%22:%5B%22Akg%C3%B6l%20and%20G%C3%B6l%20v.%20Turkey%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-104794%22%5D%7D>

Emin Huseynov v. Aserbajdsjan, § 91: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-172661%22%5D%7D>

EMRK, Art. 14: Institut for Menneskerettigheder, 2020. "Den Europæiske Menneskerettighedskonvention":

https://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/om_os/om_menneskerettigheder_diverse/den_europaeiske_menneskerettighedskonvention.pdf

Frumkin mod Rusland, § 99: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-159762%22%5D%7D>

Gün m.fl. mod Tyrkiet, § 83:

https://www.legislationline.org/download/id/3006/file/Gul%20and%20Others%20vs%20Turkey_free_dom%20of%20expression.pdf

HUDOC, 2010: Gillian and Quinton v. The United Kingdom (Application no. 4158/05), Judgment of 12 January 2010: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-96585%22%5D%7D>}

Institut for Menneskerettigheder, 2020. "Den Europæiske Menneskerettighedskonvention": https://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/om_os/om_menneskerettigheder_diverse/den_europaeiske_menneskerettighedskonvention.pdf

Institut for Menneskerettigheder, 2015 "Magtanvendelse 2014-2015": <https://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/status/2014-15/delrapporter/magtanvendelse.pdf>

Lorenzen, mfl. 2011: "Den Europæiske Menneskerettighedskonvention", 3. udgave, 2011, Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Laguna Guzman mod Spanien, § 35: <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/wp-content/uploads/2020/10/CASE-OF-LAGUNA-GUZMAN-v.-SPAIN.pdf>

Menneskerettighedskomiteens generelle kommentar nr. 37 (2020) til artikel 21, ICCPR, paragraf 17: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2F37%2F37&Lang=en

Politiken, 2020. "21 fremtrædende forskere: Mette Frederiksen og regeringens såkaldte tryghedspakke vil skade langt mere end gavne" <https://politiken.dk/debat/kroniken/art7979179/Mette-Frederiksen-og-regeringens-s%C3%A5kaldte-tryghedspakke-vil-skade-langt-mere-end-gavne>

Rigspolitiet, 2019: "National strategi for politiets indsats i de særligt udsatte boligområder": <https://politi.dk/-/media/mediefiler/landsdaekkende-dokumenter/om-politiet/strategier/national-strategi-for-politiets-indsats-i-de-saerligt-udsatte-boligomraader-2019.pdf?la=da&hash=19FAE43F07459A1146A28DCF42170F10C8797147>

Rigspolitiet, 2020. "Politiets Tryghedsundersøgelse": <https://politi.dk/-/media/mediefiler/landsdaekkende-dokumenter/statistikker/tryghedsundersogelse/politiets-tryghedsundersogelse-2019.pdf?la=da&hash=60E2232CBFE29B39F0A72DDC4EE2BF16E2FE2E8>

The Gypsy Council m.fl. mod Storbritannien (dec.): Application no. 66336/01

Tænketanken Justitia, 2009: Analyse: "Københavns politi har oprettet visitationszoner i strid med politiloven" <https://justitia-int.org/kobenhavns-politi-har-oprettet-visitationszoner-i-strid-med-politiloven/>

Videnscenter for integration, 2020. "Indvandrere og efterkommere overrepræsenterede i anholdelser" <http://videnscenterforintegration.dk/index.php/2020/06/16/indvandrere-og-efterkommere-overrepraesenteret-i-anholdelser/>

VIVE, det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd, 2019. ”Tryghed og trivsel i udsatte områder”

<https://www.vive.dk/da/udgivelser/tryghed-og-trivsel-i-de-udsatte-boligomraader-14552/>